

УДК 911.9(477) + 316.7

Іщенко Ю.О., магістрантка 1 курсу
Науковий керівник: канд. географ. наук,
доцент Кізюн А.Г.
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

Проблеми та можливості розвитку міжнародного туризму в Україні у періоди кризових явищ

За останні десятиліття світ став свідком різноманітних кризових ситуацій, таких як економічні кризи, терористичні акти, природні катастрофи та епідемії. Ці події суттєво впливають на туристичну галузь, включаючи Україну. Туризм має великий потенціал для розвитку економіки нашої країни через створення нових робочих місць, збільшення обсягів інвестицій та росту ВВП. Україна має значний потенціал у туристичній сфері завдяки своїй історії, культурі, природним красотам та гастрономічним традиціям. Існує низка проблем, які гальмують розвиток міжнародного туризму в Україні, такі як відсутність якісної інфраструктури, нестабільність ситуації у країні, низький рівень сервісу, війна тощо. Вирішення цих проблем надзвичайно важливе для подальшого розвитку галузі.

Сучасний світ стикається з різними кризами, які можуть суттєво вплинути на індустрію туризму. Основні кризові явища та їхні наслідки для туризму включають:

1. Пандемії, як-от COVID-19, можуть спричинити закриття кордонів, обмеження на міжнародні подорожі та введення карантинних заходів. Це призводить до значного падіння попиту на туризм і серйозних фінансових втрат.
2. Терористичні акти та політичні конфлікти можуть закривати популярні туристичні місця і зменшувати кількість відвідувачів через страх і небезпеку.
3. Природні катастрофи, такі як землетруси, урагани і повені, можуть завдати значних збитків туристичній інфраструктурі та призвести до втрат життів, що негативно вплине на репутацію регіону як безпечного для туристів.
4. Зміни клімату можуть змінювати природні умови і екосистеми, що вплине на привабливість певних туристичних напрямків (наприклад, підвищення чи зменшення температури може зменшити інтерес до деяких регіонів).
5. Економічні кризи можуть призвести до скорочення фінансування туризму, зниження довіри до фінансової стабільності та зменшення купівельної спроможності мандрівників [1].

Кризові ситуації постійно впливають на сферу туризму, але ця галузь завжди знаходила способи адаптуватися та продовжувати функціонувати. Однією з найзначніших криз ХХ століття була ситуація після Другої світової війни, коли уряди почали використовувати туризм як інструмент дипломатії та невидимого імпорту.

Глобалізація стала важливим чинником розвитку міжнародного туризму, сприяючи створенню нових ринків, впровадженню інновацій та загостренню конкуренції. Глобалізація веде до формування нових виробничих відносин та технологічних систем, створюючи умови для нової суспільно-політичної формації – глобалізму.

Найбільшою кризою ХХІ століття стала глобальна фінансова криза 2020 року, яка виявилася найсильнішою з часів кризи 2008 року. Геополітичні зміни впливають на міжнародний туризм, змушуючи країни шукати нові моделі розвитку в цій сфері. Впровадження інноваційних технологій є ключовим напрямком для підвищення ефективності туризму. Серед нових трендів у туризмі варто виділити:

1. Автоматизація роботів. Зростає використання роботів у закладах харчування та готелях, як, наприклад, в роботі консьєржів.
2. Віртуальна реальність. Ця технологія дозволяє туристам відвідати музеї та готелі віртуально, спрощуючи вибір місць для відпочинку.
3. Голосові помічники. Вони допомагають користувачам знаходити інформацію про готелі та туристичні об'єкти.
4. Технологічний вплив. Сучасні мандрівники звикли до швидкого доступу до послуг через мобільні технології.

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на міжнародний туризм у 2020 році, але ситуація почала покращуватися з 2021 року, коли багато країн відкрили кордони з новими заходами безпеки. В Україні під час карантину популярними стали подорожі до кількох культурних місць за короткий час, а також повільний і екологічний туризм, що акцентує увагу на місцевому досвіді. Однак війна, розпочата росією в лютому 2022 року, призвела до закриття багатьох готелів та знищення туристичних пам'яток, фактично паралізуючи міжнародний туризм.

Після початку війни кількість туристів різко зменшилася, а військові дії завдали значної шкоди інфраструктурі.

Повномасштабне вторгнення російських агресорів в Україну поставило під загрозу як в'їзний, так і виїзний туризм.

Секція 6. Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: виклики та майбутні можливості

Чинники, які нині перешкоджають розвитку в'їзного туризму, такі:

- військові дії на території України становлять реальну небезпеку не лише для туристів, а й для всього населення України, особливо в районах активної окупації та бойових дій;
- втрата значної частини туристично-рекреаційного ресурсу (пам'яток історії, культури, архітектури, культових і туристичних об'єктів, заповідників та фондів охорони здоров'я);
- часткові пошкодження, завдані бойовими діями або розміщенням на окупованій території чи в зоні бойових дій;
- пошкодження інфраструктури в районі бойових дій (об'єктів розміщення, громадського харчування, розважальних закладів тощо);
- закриття повітряного простору для цивільної авіації;
- руйнування на території України шляхів сполучення або присутністю окупаційних військ на шляхах сполучення;
- розміщення окупаційних військ у важливих туристичних центрах України;
- значна втрата трудових ресурсів, яка пов'язана з виїздом громадян за кордон, їх переміщенням в інші регіони України або участю активних громадян у бойових діях [2].

Для відновлення туристичної інфраструктури Україні потрібно інвестувати величезні кошти. Але країна має потенціал для відновлення завдяки своїм природним і культурним ресурсам. Спеціалісти сфери туризму сподіваються на розвиток внутрішнього туризму, незважаючи що більшість територій залишається під окупацією.

Військовий туризм – це одна з небагатьох галузей, яка зараз підтримує економіку України. Надходження до бюджету дуже малі, тому що це звичайно не ті потоки, що були раніше в Україні.

Для того, щоб відновити всю інфраструктуру України, потрібно інвестувати 1 млрд. дол. США. Але Україна матиме всі шанси на відновлення туристичної сфери, тому що Україна дуже багата на природні та культурні об'єкти.

Ситуація з міжнародним туризмом сьогодні виглядає досить невтішно, але є численні приклади, коли під час війни туризм продовжував розвиватися. Україні слід взяти на озброєння досвід таких країн, щоб не допустити зупинки туристичної сфери. Країна має всі шанси для розвитку міжнародного туризму, але уряд і фахівці повинні спрямувати всі зусилля в правильне русло.

Серед найбільш перспективних напрямків варто виділити:

- спільну розробку нових концепцій міжнародного туризму з експертами;
- швидке оформлення віз для іноземців або можливість запровадження безвізового режиму (наприклад, для громадян Австралії, Нової Зеландії, Бахрейну, Кувейту, Оману та Саудівської Аравії вже діє безвізовий в'їзд в Україну);
- підтримку і реконструкцію архітектурних пам'яток;
- оновлення стандартів обслуговування та нормативної бази для покращення якості сервісу.

Враховуючи глобальний контекст, де туристичний попит залежить від стихійних лих, економічних криз, тероризму, злочинності, етнічних конфліктів і політичної нестабільності, вивчення взаємозв'язків між туризмом і відповідними економічними параметрами має вирішальне значення для встановлення ефективних планів управління під час, а також після розглянутого періоду [3].

Ситуація з міжнародним туризмом в Україні виглядає песимістично, проте уряд має можливість використовувати інноваційні підходи для розвитку цієї сфери.

Перспективними є нові концепції, спрощення візових процедур, підтримка культурних пам'яток та оновлення стандартів обслуговування.

У підсумку, Україні потрібно активніше використовувати свій туристичний потенціал, якщо уряд зосередиться на розвитку галузі, це дозволить створити конкурентоспроможний туристичний продукт. Поки ситуація залишається нестабільною через війну, важливо вже зараз планувати стратегії, які покращать імідж України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Виговський К. Проблеми та можливості розвитку міжнародного туризму в Україні у контексті кризових явищ сучасності: кваліф. роб. 2024. Одеса: ОНТУ. URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/handle/123456789/28252> (дата звернення 18.10.2024)
2. Гонта О., Пігуляк М. Міжнародний туризм в Україні: реальність і перспективи розвитку в умовах воєнного стану. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 3(35). С. 61-70. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/293129> (дата звернення: 20.10.2024).
3. Кириченко О.В. Вплив кризових явищ на розвиток міжнародного туризму в країнах ЄС. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1659> (дата звернення: 25.10.2024)